

Dönem : 2
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 314

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulanması esaslarına dair kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/367)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 572/3163

28 . 5 . 1967

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 27 . 5 . 1967 tarihinde kararlaştırılan «İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının Uygulanması Esaslarına Dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

İKİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLÂNININ UYGULANMASI ESASLARINA DAİR KANUNUN GEREKÇESİ

Türkiye Cumhuriyeti, millî sınırları ile hür ve tam istiklâl içinde millî hayatına kavuştuğu günden beri yaşayış ve gelişmesini bir plânlı düzende tahakkuk ettirmenin anlayış ve inancındadır.

Her milletin kendi istidatları, medeni ve iktisadi oluş ve varışları seviyesinde bir plânlama gücü vardır. İnsan gücünü, kazanılmış ve erişilmiş seviyede millî servet kaynak ve vasıtalarla birlikte değerlendirmenin en başarılı usulü (Plân) olmakla beraber bu plânların sınırları da hiçbir zaman güç, servet, kaynak ve vasıta imkân ve ölçülerini aşmamıştır.

Devlet Plânlarının hedefe ulaşmalarının temel şartları arasında, millî sınırları içinde insan hak ve hürriyetlerinin tam, kâmil ve âdil mevcudiyeti ve demokratik Devlet anlayışının tabii bir neticesi olarak millet iradesi ve Devlet tatbikatının birbirine uygunluğu da vardır. Bu irade ve tatbikat yakınlığının topluma getireceği güven ve inanış millî kalkınmanın her sahada en bereketli kaynağı olacaktır.

9 . 7 . 1961 tarihli ve 334 sayılı Anayasamız plân fikir ve ihtiyacını bir Anayasa müessesesi olarak kabul etmiş ve 129 uncu maddesi ile iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmanın bir plâna göre gerçekleştirileceğini bir Devlet kaidesi olarak kabul etmiş ve Devlet Plânlama Teşkilâtının kuruluş ve görevlerini, plânın hazırlanmasında, yürürlüğe konulmasında, uygulanmasında ve değiştirilmesinde gözetilecek esasları ve Plânın bütünlüğünü bozacak değişikliklerin önlenmesini sağlayacak tedbirlerin özel kanunla düzenlenmesini emretmiştir. Anayasanın 129 uncu maddesi ile öngörülen özel kanunlardan şimdiye kadar çıkarılan Devlet Plânlama Teşkilâtının kuruluş ve görevleri hakkında 91 sayılı Kanundur.

Kanun metninde, plânın muhtevası sadece kalkınma olarak çevrelenmiş ve vâde tesbitinden de kaçınılmış olmakla beraber hür ve medenî bir ortamda güvenlik, refah ve mutluluğa biran

evvel ulaşmak arzusu içinde tesbit edilen hedefler ve bu hedeflere varış için hazırlanan Kalkınma Plânı 15 yıllık bir prespektif içinde 5 yıllık olarak düşünölmüştür. Bir plân devrine girmiş oımanın mutluluğu içinde plânın hazırlanması usulü, teşkilâtın kuruluş kanuniyle tâyin edildikten sonra yürürlüğe konulması ve bütönlüğün korunması maksadiyle ve bu unvan ile tedvin edilen 18 . 10 . 1962 tarihli ve 77 sayılı Kanun, daha ziyade yasama meclislerinde plânın müzakere usulünü tesbit eden bir kanun olmuştur. Flânın bütönlüğünün demokratik esaslar içinde korunması bu kanunla kifayetle temin edilememiştir.

Uygulama hakkındaki kanunun tedvininin ise, bir tatbikat devresi sonuna kalmasını, yürütme ihtiyaçları ve engellerini takip ve müşahedeye fırsat vermek gibi bir mucip sebebe bağlamak mümkün olabilir. Filhakika ilk Beş Yıllık Plânın muvaffakiyetli tatbikatı sonunda dahi sanayi ve sanayi mamullerinin ihracının ve turizmin hususi sektörde müessir bir teşvike mazhar olabildiği iddia edilemez. Hattâ memleket sanayiine hizmeti dokunmuş bulunan, iktisadi kalkınmamızın ilk yıllarında hazırlanan Teşviki Sanayii Kanununun bazı maddelerine halen dahi ihtiyaç hissedildiği anlaşılmıştır. Mer'i kanunlarımızda, plânın hedefe ulaşmasını güçleştirici hükümlerin tatbikatı engelleyici usullerin mevcudolduğu ilk Beş Yıllık Plân tatbikatının takip ve müşahedesi ile tesbit edilmiştir. Bu kanunla tasviplerine sunulan ikinci Beş Yıllık Plân, temel hedeflerinden bilhassa dış tediye muvazenesi konusunda (sınayi mamullerin ihracı ve turizm gelirleri) ve kalkınmada öncülüğü derpiş edilen sanayi geliştirilmesinde bu engelleyici, güçleştirici hüküm ve usullerin izalesi ile ve bu kanunda öngörölen yapıcı, koruyucu ve teşvik edici tedbirlerle hedefine daha katiyetle ve isabetle varacaktır. Bu kanun tasarısının hazırlanmasında Anayasanın metnine ve ruhuna sadık kalınmıştır. Anayasa müessesesi olan plânlı kalkınma fikrinin plânın kendisi ile beraber, tatbikatının korunması ve kolaylaştırılması, Bakanlar Kurulunca kabul edilen plân stratejisinde tesbit edilmiş hedeflere mutlaka ulaşılması için demokratik düzende gerekli tedbirlerin de birlikte alınmasıdır.

Bu kanun tasarısı ile ikinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulanmasını sağlayıcı ve plânın muhtevası ile, mevcut ve mer'i usul ve mevzuatın birbirine uygunluğunu temin edici tedbirler alınmıştır.

MADDELERİN AÇIKLANMASI

1 nci madde : Plân tabikatu ile ilgili teşvik edici ve kolaylaştırıcı tedbirlerin süratle ve zamanında alınabilmesi, uygulamanın istenilen nisbette gerçekleşmesi için zaruridir.

Bu madde ile Hükümete verilmesi öngörölen salâhiyetler :

1. Uygulamanın istenilen seviyeye ve nisbette gerçekleşmesini temin gayesi ile, icra faaliyetleri ile ilgili sârih vazife tahmil etmek. (3, 4/b, e, f, 5/a b maddeleri ile)

2. Çeşitli kanunların muhtelif mercilere tevdi ettiği görevleri, aynı gaye ile tâyin edilecek bir mercide toplamak (4/a, 5/b maddeleri ile)

3. 261 ve 474 sayılı kanunların getirdiği tatbikata paralel bir imkânı plân hedeflerine erişebilmek gayesi ile belirtilen muayyen sahalarda da uygulayabilmek, (4/b, c, 5/c maddeleri ile) amacı güdülmektedir. Madde icranın ahenkli bir şekilde işleyişi ile alâkalı faaliyetleri tanzim gayesini taşır.

2 nci madde : Bütçenin malî transferleri bölümünde muhtelif fonların yer aldığı görölmektedir. Bunlardan bir kısmı kanuni mesnede dayanmaktadır. Meselâ, 7126 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereğince kurulan sivil savunma fonu; 6086 sayılı Kanun'un 30 ncu maddesi gereğince kurulan turizm kredi fonu gibi.

Bir kısım yönetmeliklere dayanmaktadır. 25 . 5 . 1966 tarihli Resmî Gazetede intişar eden (organize sanayi bölgeleri kurma fonu yönetmeliği) gibi.

Diğer bir kısmı her hangi bir mesnetten mahrumdur. Gemi inşaat kredisi fonu gibi.

Plânlı bir tatbikat içinde bütçelere kalkınma plânu ve yıllık programlarda zikredilmemiş olan kaynak transferi imkânlarının konulmasında isabet yoktur.

Teklif edilen madde ile :

- a) Fonların tamamına kanuni mesnet kazanırmak,
- b) Yıllık programlarda bütçeye konulacak bu kabil fonların yer almasını sağlayacak plân hedeflerine uygun bir tatbikata erişmek,
- c) Bütçe dışı imkânlardan bu gaye ile faydalanılmasını temin etmek. Bu maksatla her yıl programlarda hangi kaynaklardan ne maksatla ne miktar istifade edileceğini belirterek açıklık kazandırmak,
- d) Kullanılış esaslarını bir sisteme bağlamak,
- e) Bütçeye sarf mahalli gösterilerek konulmuş olanlar da dâhil bütün fonlar üzerinde ekonominin zaruretlerine uygun global bir sarf yetkisini Hükümete kazandırmak gayesi güdülmektedir.

3 ncü madde : Madde, bilhassa ikinci plân devresinde büyük mikyasta gelişmeleri, hedeflere ulaşabilmek için zaruri olan bâzı sektörlerde mevcut teşvik ve imkânların daha basit usullerle süratli ve koordine bir şekilde uygulanmasını ve yeni bâzı tedbirler alınması için Hükümete vazife verilmesini hedef tutar.

a) Bendi : Halen sanayiın teşviki için 193 ve 474 sayılı kanunlarla birtakım tedbirler öngörülmüştür. Bu teşvik tedbirlerinden istifade, uzun formalitelerin yerine getirilmesini, muhtelif makamlara müracaatı, uzun bir süre beklemeyi gerektirir.

Bu tedbirlerin tamamını teklif edilen proje hakkında uygulama salâhiyeti yetkili bir merciye tevdi olunursa bu merciin incelemeleri sonucu vereceği bir belge, çeşitli makamlara müracaata, lüzumsuz vakit israfına hacet kalmaksızın müteşebbisin yatırım indirimi, gümrük taksitlendirilmesi gibi imkânlardan istifadesini mümkün kılacak, bu uygulama, sürat, kolaylık, ucuzluk ve istikrar sağlayacaktır. Kaldı ki, halihazırdaki imkânlar yatırım ve ithalâtın gerçekleştirilmesinden sonra uygulanabileceğinden müteşebbis kolaylık değil bir mükâfat niteliğini kazanmaktadır. Getirilmek istenen usulle müteşebbis başlangıçta projenin ne gibi imkânlardan istifade edebileceğini bilecek, bu da tedbire teşvik mahiyetini kazandıracaktır.

b) Bendi : Yatırım indirimi, Gelir Vergisi Kanununda yer almaktadır. Gayesi vergi muafiyetleri yoluyla yatırımları teşviktir. Nisbetleri genel yatırımlar için % 30, zirai yatırımlar için % 40, mahrumiyet bölgesi yatırımları için % 50 dir.

Uygulanması : Devlet Plânlama Teşkilâtının proje hakkında müspet mütalâası ve Maliye Bakanlığının talebin kanuna uygun olup olmadığı hakkında verdiği kararlar yapılmaktadır.

Yapılan incelemelere göre yatırımları teşvik bakımından çok yerinde olduğu tesbit olunan bu tedbirin uygulanmasına plân esasları ile ahenkli olarak elâstikiyet kazandırmak faydalı olacaktır. Bu bend ile Bakanlar Kuruluna verilmesi düşünülen yetki % 80 e çıkarılan âzami had içerisinde belirtilen indirim nisbetlerini, kalkınması öngörülen bölgelere ve geliştirilmesi istenen sektörlerde ait yatırım projelerini dikkate alarak tesbit etmektedir. Bövlece, Kanunun bahsetmiş olduğu yatırım indirimi imkânı aynı zamanda yatırımları muayyen bölge ve sektörlerle yöneltmek için bir vasıta olarak kullanılabilir.

c) Bendi : 474 sayılı Kanun 2 ncü maddesi ile kalkınma plânlarında öngörülen hedeflere varabilmek için, yatırımları teşvik ve gerçekleştirmek gayesi ile Gümrük Vergi nisbetlerinde değişiklik yapma imkânı kabul edilmiştir. Bunun aşağı haddi kanunda belirtilmediği için muafiyete kadar bir uygulamaya cevaz vermektedir.

Tatbikatı, uzun ve teferruatlı formaliteler geciktirmektedir. Yatırımları teşvik bakımından yapılması mümkün bu indirim faydalı olmakla beraber muayyen pozisyonlar hakkında bu pozisyona giren malların tamamına ve indirim yapılmasını mütaakıp aynı pozisyona dâhil bütün ithal taleplerine uygulanmasını gerektirmektedir. Bu şekli ile himayesi gerekli bir proje uğruna yapılan indirim genel bir tatbika mazhar olduğu için aynı pozisyonda yer alan yerli mamullerle haksız rekabet ve vergi ziyana yol açmaktadır.

Bunu önlemek ve 474 sayılı Kanunun 2 ncü maddesinde bahsedilmiş olan bu imkânı millî iktisada en faydalı şekilde kullanabilmek için tatbikata daha elâstiki bir yön verilmesi elzemdir. Kanunun vermiş olduğu bu genel salâhiyeti Hükümetin genel olarak veya proje esasına göre kullanabilmesi bu bendin gayesidir. Teklif edilen tatbikat vergide genellik esasını zedelemeyecektir. İhdas edilmek istenen tatbikatla ilgili bir usuldür.

Aynı evsafa, millî ekonomiye aynı derecede yararlı projeler aynı imkânlardan faydalanacaklardır. Ancak bunların değerlendirilmeleri münferiden yapılacaktır. Bu münferit değerlendirmede dikkate alınacak esaslar bir kararname ile tesbit edileceğinden genellik bu safhada temin edilmiş olacak, münferit projelerin bu genel esaslara uygunluğu tesbit edilince aynı indirim veya muafiyet kendileri hakkında da tatbik olunacaktır.

261 sayılı Kanunun tatbikatu, 474 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin vergi taksitlendirilmesi ile ilgili tatbikatu, teklif ettiğimiz sistemin halen uygulanan örnekleridir.

Bu imkânın malların projelerinde gösterildiği şekilde kullanılmalari şartına bağlanması vergi zıyayı ve haksız rekabet imkânlarını önleme gayesini güder.

Gümrüklerde alınan diğer vergileri de aynı uygulamaya dâhil etmek öngörülen himayenin müessir netice verebilmesi için zaruri addedilmektedir.

d) Bendi : Sanayi bölgelerinin tesisi için lüzumlu arazinin temini kuruluşlar için büyük güçlük arz etmektedir. Hükümete bu maksatla araziyi temin ve alt yapı tesislerini yaptırmak görevi verirken bu görevin tahakkuk yolunda istimplâk muamelelerinde bulunmak ve arazinin sanayicilere tesbit edilecek vâde ve faizle devredebilmek yetkilerinin bahşedilmesi de gerekmektedir.

Sanayi kuruluşlarının yerleşmesinde, uğranılan güçlük bilhassa büyük tesislerin gerektirdiği konularda (gemi inşa sanayii gibi) bazan aşılması imkânsız engeller haline gelmektedir. Sanayi düzenli yerleşmesi, alt yapı tesislerinde ekonominin sağlanması bu bendin nedenini teşkil etmektedir.

Ayrıca memleketimizin turistik potansiyelinin değerlendirilmesi, bu kuruluşların bir nizam içinde ve iktisadilik prensiplerine uygun bir tarzda yerleşmelerini gerektirmektedir. (d) bendi bu gayenin tahakkuku için gerektiğinde istimplâk yoluna da başvurmak salâhiyetini Hükümete vermektedir.

e) Bendi : Halen bir sanayii kurma teşebbüsü 1593 ve 3008 sayılı ve sair kanunların getirdiği formalitelere tabidir. Bu formalitelerin ikmali ve izin verilmesi iyimser ve muntazam hesaplarla 70 gün tutmaktadır.

Bu formalitelerin daha basit ve süratli hale getirilmesi zarureti aşikârdır. Bu bend ile muhtelif kanunların zikretmiş olduğu formaliteleri basitleştirmek, gerektiğinde bâzılarını değiştirmek veya kaldırmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmektedir. İktisadi düzenin aradığı sürati başka şekilde temine imkân yoktur.

f) Bendi : Yerli sanayi mamullerinin emsali mallarla iç ve dış piyasalarda rekabet edebilmesi, ihracatın gerçekleştirilmesi ve müşterek pazar muvacehesinde sanayiimizin varlığını koruyabilmesi standart ve kalite kontrolunun belli ve mütekâmil bir nizama bağlanması ile kabildir. Bakanlar Kuruluna bu bend ile verilmesi düşünülen yetkinin nedeni budur.

4 ncü madde : Bu madde, genel gerekçede belirtilen ihracatın artırılması, ve geliştirilmesini teşvik edici, döviz kazandırıcı muameleleri destekleyici bir gaye ile hazırlanmıştır.

Maddenin (a) bendi ile : Mevcut ihraç mamulleri için yeni pazarlar bulmak veya yeniden ihraç piyasasına çıkacak ham madde ve mamullerin dış pazarlara tanıtılması için gerekli reklâm ve tanıtma giderlerine Devletin katılmasını temin etmek gerekir. Sergilere katılmak, dış ülkelerde reklâm yapmak, tanıtma veya yerleşme gibi hallerde yerli müteşebbis ya başlangıçta bu masrafları göze alacak malî güce sahip değildir, veya bu kabîl çalışmalarına alışkın olmadığı için çekingendir.

Benim ikinci fıkrası yurt dışında iş alacak müteşebbislerin faaliyetleri döviz getirici nitelikte ise getirecekleri döviz ile mütenasibolarak başlangıçta yapacakları tanıtma ve yerleşme masrafları-

na aynı fonlardan katılmayı tazammun etmektedir. Bunda da gaye dış tediye muvazenesini lehe çevirmek ve bu uğurda döviz kazandırıcı faaliyetleri desteklemektir.

b) Bendi : Bu bend ile ihracatı teşvik maksadı ile öngörülmüş olan tedbirlerin uygulanmasını kolaylaştırmak (261 sayılı Kanununun tatbikini güçleştirici usuller gibi) yanında diğer tedbirlerle de uygulamaya sürat ve basitlik getirme gayesi güdülmüştür.

c) bendi : 261 sayılı kanununun 1 nci maddesi ile ihraç mallarının Dünya piyasasındaki benzerleri ile rekabetini mümkün kılmak için Hükümete vergilerin iadesi ve sair mükellefiyetlerin kaldırılmasına ilişkin yetkiler tanınmıştır. Kabili ihraç ve bu vasfı ile vergi iadesinden istifade edebilecek olan veya ihraç edilmemekle beraber yerli sanayiın imalâtında kullanılması gerekli ithal malı mamul veya yarı mamul maddelerin evsafında bulunan mallar fiyat bakımından ithal edilecek mallar ile rekabet edebilir durumda değil ise ya yerli sanayi bu malzemeyi ithal edecek, bu ise bir döviz ödemesini gerektirecek veya yerli mamul yahut yarı mamulleri kullanma zorunda bırakıldığı için yüksek maliyetle emsalleri ile rekabet edemeyecek bir imalâta bulunmak veyahut bu teşebbüsten vazgeçme şıklarından birini tercih durumunda kalacaktır. Bu bend ile ithal ihtiyacını ikame edebilecek, döviz tasarrufu sağlayıcı nitelikte yerli mamul veya yarı mamullerin yerli sanayie girebilmeleri ve bu sanayiın Dünya şartlarını uygun bir çalışma düzeyinde olmasını sağlamak gayesi güdülmüştür. Meselâ gemi inşaatında kullanılan sac levhalar memleketimizde imal edilmektedir. Ancak bunların yurt içi piyasa fiyatları ithal malı emsali maddelerin fiyatlarından yüksektir. Gemi inşaat sanayii düşük fiyatlı ithal malı sac kullanmak zorundadır. Yerli imalât sacları ihraç edildiği takdirde 261 sayılı kanunda tanınan vergi iadesi imkânından faydalanmaktadır. Bu saclar yerli gemi inşaat sanayiinde kullanıldıkları takdirde ithalâtı ikame edeceklerdir. Bu ise ancak, vergi iadesi imkânından faydalanılarak fiyatlarını Dünya piyasası seviyesine getirmekle mümkündür.

Yerli sanayiın gelişmesini teşvik ve döviz sarfiyatını azaltmak gayesi böyle bir tedbiri zaruri kılmaktadır. Bunlara ilişkin karar 261 sayılı kanununun 2 nci maddesindeki uygulamaya paralel bir usule tabi olacaktır.

5 nci Madde ile : 6224 sayılı Yabancı Sermaveyi Teşvik kanunu 8 (a) maddesi ile kurulmuş bir komite mevcuttur. Kanununun kabulü sırasında yurt ekonomisinin tümü ile ilgili bir kuruluş (Devlet Plânlama Teşkilâtı) mevcut olmadığı için böyle bir tatbikata gidilmiştir. Şüphesiz ki Devlet Plânlama Teşkilâtı mevcut olsaydı bu hizmet onun tabii görevleri meyanında bulunacaktı.

Bu komitenin yabancı sermayenin yurda girişine müsaade etmek bakımından yaptığı en mühim tesbit «memleketin iktisadi inkişafına yararlı olmak» şartının bulunup bulunmadığını ara-maktadır.

Komite, muhtelif bakanlık veya kuruluşların mümessillerinden terekübettiği, asli bir görev olarak bu işi yürütmediği, memleketin ekonomisini bir bütün olarak kavrayacak bir bünyeye sahip olmadığı için hem yapılan tesbitlerde isabet derecesi şüpheli olmakta ve hem de istikrar temin edilmemektedir. Ekonomiyi bütün veçheleri ile bir bütün olarak tahlil, tetkik ve takibeden Devlet Plânlama Teşkilâtına bu komitenin görevlerini vermek sayılan mahzurları bertaraf etmeye kifayet edecektir.

Aynı maddenin (b) bendinde zikredilen itiraz komitesinin görevi de (a) bendi uygulamasına paralel olarak Yüksek Plânlama Kuruluna verilmiştir.

6 ncı madde : Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulaması ile ilgili çok sayıda teşvik tedbiri yıllık programlarla öngörülmüştür. Yapılan bir önaraştırma dahi hazırlanıp kanunlaşması öngörülen 71 teşriî tedbirinden 3 tanesinin kanunlaştırdığını, 36 tanesinin hazırlandığı halde henüz kanuniyet kazanmadığını, 24 tanesinin henüz hazırlığına dahi başlanmadığını ortaya koymuştur. Bu hal ise uygulamada güçlüklerle, plân hedeflerine varma nisbetinde düşüklüğe sebebiyet vermektedir.

Bunun nedeni tasarıların hazırlanışında ilgili kuruluşların gerekli itinaı göstermemesi ve yasama organlarında takibedilen normal usul hükümlerinin uzunluğudur.

Öncelik ve ivedilik hakkındaki hüküm İçtüzüğü'nün 70 ve mütaakıp maddelerinde mevcuttur. Söz konusu tasarıların kısa zamanda kanunlaşması istenildiğine göre münferit kararlarla her biri için ayrı ayrı bu tatbikata gidilmesi yerine bu kanunlara has müzakere usulü 7 nci madde ile tesbit edilmiş olmaktadır.

77 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin 6/a bendinde kabul edilen aralıksız görüşme usulü plânla ilgisi olması bakımından bu tasarılar için de aynı zarurete binaen öngörülmüştür. 7 madde genellikle usulî hüküm niteliğindedir.

7 nci madde : Bu kanunun uygulanmasının temini için çıkarılması gereken kararnameler, plân ile alâkalı olduğundan bu husustaki zarureti ve gerekli esasları tesbit ve lüzumunda bunlarda değişikliklerin yapılması Yüksek Plânlama Kurulunca hazırlanan teklifler gereğince Bakanlar Kurulu kararı ile gerçekleşecektir.

8 nci madde : Bu maddede zikredilen konularla ilgili kararnameler teşriî metinlerle tesbit edilmiş hususlara taallük ettiğinden veya teşriî organca tesbiti uygun görülecek konularla ilgili bulunduğundan 261 sayılı Kanununun 2 nci maddesindeki tatbikata paralel bir uygulama temini istenmektedir.

9 ncu madde : Kanun İkinci Beş Yıllık Plânın yürürlüğe girmesi ve uygulanması ile alâkalı olduğu cihetle, plânın yürürlük süresi içinde meriyette bulunması zaruridir. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânının yürürlüğe konması ve uygulanmasına dair kanun hazırlanırken ihtiyaçların gerektirdiği değişiklikler yapılabileceği gibi icabında alâkalı maddelerin Üçüncü Plân süresince de uygulanacağı bu kanuna konulacak bir madde ile temin olunabilir.

10 ncu madde : Uygulama ile ilgilidir.

Bütçe Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Bütçe Plân Komisyonu

Esas No : 1/367

Karar No. : 89

21 . 6 . 1967

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tetkiki hususu Komisyonunuza havale edilen «İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulanması esaslarına dair kanun tasarısı», Hükümet ve Devlet Plânlama Teşkilâtı ilgililerinin de iştiraki ile görüşüldü;

Anayasamız, 41 nci maddesinin 2 nci fıkrasıyla «iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı» toplum yararına gerektirdiği önceliklerle yöneltmek ve Kalkınma Plânını yapmakla Devleti yükümlü kılmış, 129 ncu maddesinin 1 nci fıkrası ile de bu kalkınmayı plâna bağlamış, ayrıca 91 sayılı Kanunla Plânlama Teşkilâtının kuruluş ve görevlerini göstermiş, ancak; Plânın, yasama organlarında müzakere ve onaylanması safhası hakkında usulî hükümler koymadığından, birinci Beş Yıllık Plânın yasama organlarına sevkinde önce bu boşluk hissedilerek «77 sayılı» Kanun çıkarılmıştır.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulandığı ilk dört yıllık devre göstermiştir ki, Plânın ve yıllık programların öngördüğü tedbirlerin çoğu realize edilmemiş ve bu sebeple Plân uygulamasında tam bir başarıya ulaşlamamıştır.

Anayasamızın 129 ncu maddesi gereğince Plânın yürürlüğe konması ve bütünlüğünün korunması hakkında 77 sayılı Kanun çıkarıldığı halde uygulama ile ilgili bir kanun çıkarılmamıştır. Bu hal Plân uygulamasında başarısızlığa sebebi olmaktadır. Ayrıca mevcut mevzuatımız plânlı devreye göre düzenlenmediği de bir gerçektir.

Bu tasarı, Birinci Beş Yıllık Plânın uygulamasında görülen aksaklıkları gidermeyi, Plân ve yıllık programları uyguluyacak sorumlu yürütme organına bu sorumlulukla orantılı gerekli yetkileri vermeyi ve bu suretle İkinci Beş Yıllık Plânın hızlı ve dengeli kalkınmayı teminde, uygulama konusundaki mevzuat boşlukları yüzünden ortaya çıkacak engelleri bertaraf etmeyi öngörmektedir.

İlgililerin, tasarı hakkındaki tamamlayıcı beyanları ve gerekçenin ışığı altında Komisyonumuz tasarıнын tümünü uygun mütalâa ederek maddelerin müzakeresine geçmiştir :

— Hükümete bâzı yetkiler tanıyan «Gaye» matlahplı 1 nei madde, Plânın henüz yasama meclislerinde onaylanmadığı göz önüne alınarak maddenin başındaki «Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanmış olan» ibaresi kaldırılarak ve tasarı sadece yürütme organlarına yetki değli görev de tahmil ettiği için maddeye «görevli» kelimesi ilâve edilerek değiştirilmek suretiyle,

— «Finansman» matlahplı 2 nei madde «dolaylı dolaysız» deyimleri kaldırılarak, aynı zamanda dış kredilerin fonlar içerisinde mütalâası uygun görülerek bu fonlardan yapılacak transferlerin ödünç verme şeklinde olacağı da tasrih edilerek, ve karma teşebbüslerin sermayelerindeki Devlet hisseleri için gerekli tahsislerin bütçelere konmasını temin amacıyla bir fıkra ilâvesi suretiyle değiştirilerek,

— «Teşvik» matlahplı 3 neu madde, matlahbına «Tanzim» kelimesi ilâve edilerek, (1 — Sanayii Teşvik) bendinin başlığı kaldırılarak, maddenin (c) bendinde «Proje» deyimini yerine «Sektör» deyimini konulmak, bu ilâve ve çıkarmalara uygun ifade düzenlemeleri yapılarak ve «d» bendine «tanzimi» kelimesi ilâve edilmek suretiyle değiştirilerek,

— 4 neu madde; (2 — İhracatın Teşviki) matlahbı kaldırılmak ve ihracatın döviz gelirlerinin artırılması maksadiyle teşvik edileceği hususu ilâve edilerek, maddenin (a) bendinin 2 nei fıkrasında «getirdikleri döviz ile» ibaresi, uygulama zarureti göz önüne alınarak «getirecekleri döviz ile» şeklinde, tasarıнын (c) bölümü b, «b» bölümü c olarak, ve ifade tekniği değişiklikleri ile, 261 sayılı Kanununun tatbikatını genişletmek maksadiyle de 1, 2 ve 3 numaralı fıkralar eklenmek suretiyle değiştirilerek,

— Kalkınma Plânı ve yıllık programlara göre şehirleşmelerin gelişmesini öngören yeni (5) nei madde ilâve edilmek suretiyle,

— Tasarıнын 5 nei maddesi aynen muhafaza edilip madde numarası (6) şeklinde değiştirilmek suretiyle,

— Söz konusu tasarı ile Hükümetin yükümlü kıldığı görevlerin ifasında önemli yürütme makamlarına getirilecek ehliyetli personelin teminini mümkün kılmak amacı ile yeni (7) nei madde ilâvesi yapılmak suretiyle,

— Yine yukardaki mülâhaza ile geçici görevli teminini öngören yeni (8) nei madde ilâvesi yapılmak suretiyle,

— Plânın uygulanması için gerektiğinde yapılacak kamulaştırmaların, beş yıl içinde gayesine uygun olarak kullanılmıyan saha üzerinde eski mâlikin hak sahibi olacağını âmir 6830 sayılı Kanunun kapsamı dışında tutmayı öngören yeni (9) neu madde ilâvesi yapılmak suretiyle,

— Tasarıнын (6) nei maddesi aynen muhafaza ve madde numarası (10) olarak değiştirilmek suretiyle,

— Tasarıнын (7) nei maddesi aynen muhafaza ve madde numarası (11) olarak değiştirilmek suretiyle,

— Tasarıнын (8) nei maddesi, maddenin 1 nei cümlesi ifade tekniği bakımından değiştirilerek, 2 nei cümledeki müddet (3 ay) çıkarılarak ve cümle maksada uygun şekilde yeniden düzenlenerek, yeniden ikinci bir fıkra ilâve edilmek suretiyle ve madde numarası (12) olarak değiştirilerek,

— Kanununun gerektireceği masrafların karşılansını hükme bağlayan bir geçici madde ilâve edilmek suretiyle,

— Tasarımın 9 ve 10 neü yürürlük ve yürütme maddeleri aynen muhafaza ve madde numaraları 13, 14 şeklinde değıştirilmek suretiyle komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşölmek ve Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Aydın <i>İ. Sezgin</i>	Başkan V. Rize <i>E. Y. Akçal</i>	Bu rapor Sözcüsü Erzurum <i>C. Önder</i>	Kâtip Bolu <i>H. İ. Cop</i>
Adıyaman <i>M. A. Atalay</i>	Ankara Muhalfim. <i>İ. Seçkin</i>	Eskişehir <i>M. İ. Anar</i>	Giresun <i>İ. E. Kılıçoğlu</i>
Gümüşane <i>S. Savacı</i>	İstanbul Muhalfim. <i>S. Aren</i>	İstanbul N. Eroğan İmzada bulunamadı.	İzmir <i>İ. Gürsan</i>
Kayseri A. A. Hacıpaşaoğlu İmzada bulunamadı.	Konya Muhalfim. <i>S. F. Önder</i>	Kütahya <i>M. Erez</i>	Niğde II. Özalp İmzada bulunamadı.
Ordu Muhalfim. <i>A. H. Onat</i>	Sivas <i>G. Sakarya</i>	Trabzon <i>A. İ. Birincioğlu</i>	Trabzon Muhalfim. <i>A. R. Uzuner</i>
		Uşak <i>O. Deniz</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulanması esaslarına dair kanun tasarısı

Gaye

MADDE 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanmış olan İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının başarı ile uygulanabilmesi ve öngörülen hedeflere süratle varılabilmesi için Bakanlar Kurulu aşağıdaki maddelerde belirtilen tedbirleri almakla yetkilidir :

Finansman

MADDE 2. — Kalkınma Plânı hedeflerine uygun olarak geliştirilmesi öngörülen sektörlerle dolaylı dolaysız, bütçe, sosyal güvenlik fonları dış krediler gibi kaynaklardan transferler yapmak amacı ile fonlar tesis etmek.

Bu fonların miktar ve kaynaklarını yıllık programlarda tâyin etmek.

Bu fonların kullanılış esaslarını tesbit etmek.

Teşvik

1. Sanayiî teşviki :

MADDE 3. — Kalkınma Plânına ve yıllık programlara uygun olarak geliştirilecek imalât sanayiî, maden enerji ve turizm sektörlerindeki projeler için :

a) Çeşitli kanunlarda belirtilen teşvik tedbirlerini bir mercide toplayıp tek bir belge vermek suretiyle yatırımcılara kolaylık sağlayacak tedbirler almak.

b) Yatırım indirimi nisbetlerinde bölgelere ve projelere göre gerektiğinde yüzde 80 e kadar değişiklik yapmak.

c) Yatırım mallarında ve hammaddelerde gümrük vergi ve resimleri ile gümrüklerde alınan diğer vergileri, bu malların projelerinde

MİLLET MECLİSİ BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulanması esaslarına dair kanun tasarısı

Gaye

MADDE 1. — İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının başarı ile uygulanabilmesi ve öngörülen hedeflere süratle varılabilmesi için Bakanlar Kurulu 2 ilâ 5 nci maddelerde belirtilen tedbirleri almakla görevli ve yetkilidir.

Finansman

MADDE 2. — Kalkınma Plânı hedeflerine uygun olarak geliştirilmesi öngörülen sektörlerle bütçeler, sosyal güvenlik fonları gibi kaynaklardan ödünç verme şeklinde transferler yapmak amacıyla fonlar tesis etmek ve dış kredi kaynaklarından tahsisler yapmak.

Bu fonların ve tahsislerin miktar ve kaynakları, kullanılış esasları yıllık programlarda gösterilir.

Kalkınma Plânı hedeflerine uygun olarak yıllık programlarda kurulması öngörülen karma teşebbüslerin sermayelerindeki devlet hisseleri için gerekli tahsisleri bütçelere koymak ve ödemeler yapmak.

Teşvik ve Tanzim

MADDE 3. — Kalkınma Plânına ve yıllık programlara uygun olarak yatırımların teşvik ve tanzimi maksadiyle :

a) Çeşitli kanunlarda belirtilen teşvik tedbirlerini bir mercide toplayıp tek bir belge vermek suretiyle yatırımcılara kolaylık sağlayacak tedbirler almak.

b) Yatırım indirimi nisbetlerinde bölgelere ve sektörlerle göre gerektiğinde yüzde 80 e kadar değişiklik yapmak.

c) Yatırım mallarında ve hammaddelerde Gümrük Vergisi ve resimleri ile gümrüklerde alınan diğer vergilerin toplamını sektörlerle göre azaltmak veya tamamen kaldırmak.

Hükümetin teklifi

gösterildiği gibi kullanılmaları şartıyla proje bazında azaltmak veya tamamen kaldırmak.

d) Büyük sanayi bölgeleri, turistik bölgeler tesisi için arazi istimlâk etmek, bu bölgelere altyapı tesisleri yaptırmak ve gayrimenkulü bu bölgede yerleşmek isteyenlere tâyin edilecek vâde ve faiz nisbetlerinde devretmek.

e) Sanayi kuruluş formalitelerini basitleştirmek ve gerektiğinde bâzılarını kaldırmak veya değiştirmek için tedbirler almak.

f) Standart ve kalite kontrolü konularında tatbikatı geliştirici tedbirler almak.

2. İhracatın teşviki :

MADDE 4. — Kalkınma Plânı ve programlarına uygun olarak ihracı teşvik edilecek maddeler için :

a) Bu maddeleri ihraçedenlerin tanıtma ve ilk yerleşme giderlerine ilgili fonlardan tesbit edilecek nisbetler dâhilinde katılmaya karar vermek.

Yurt dışında iş alacak Türk müteşebbislerinin aldıkları işler ve memlekete getirdikleri dövizle orantılı olarak dışarda yaptıkları ilk yerleşme ve tanıtma giderlerine ilgili fonlardan tesbit edilecek nisbetler dahilinde katılmaya karar vermek.

b) İhracatı teşvik gayesiyle engelleyici tatbikatı bertaraf edecek her türlü tedbiri almak.

c) Özel hallerde, ithal ihtiyacını ikame edecek sınai mallar hakkında da 27 . 6 . 1963 tarihli ve 261 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin uygulanmasına karar vermek.

Millet Meclisi Bütçe ve Plân Komisyonunun değişikliği

Ancak bu malların projelerinde gösterildiği gibi kullanılmaları şarttır.

d) Sanayi bölgeleri ve turistik bölgeler tesis ve tanzim etmek. Bu maksatla gerektiğinde arazi istimlâk etmek. Bu bölgelere altyapı tesisleri yaptırmak ve gayrimenkulü bu bölgelerde plân ve program hedeflerine uygun olarak tesis kuracaklara tâyin edilecek vâde ve faiz nisbetlerinde devretmek.

e) Sanayi kuruluş formalitelerini basitleştirmek, gerektiğinde bâzılarını değiştirmek veya kaldırmak.

f) Standart ve kalite kontrolü konularında tatbikatı geliştirici tedbirler almak.

MADDE 4. — Kalkınma plânı ve programlarına uygun olarak ihracatın teşviki ve döviz gelirlerinin artırılması maksadiyle :

a) İhracı teşvik edilecek maddeleri ihraç edenlerin tanıtma ve ilk yerleşme giderlerine ilgili fonlardan tesbit edilecek nisbet dâhilinde katılmaya karar vermek.

Yurt dışında iş alacak Türk müteşebbislerinin aldıkları işler ve memlekete getirecekleri dövizle orantılı olarak dışarda yaptıkları ilk yerleşme ve tanıtma giderlerine ilgili fonlardan tesbit edilecek nisbetler dâhilinde katılmaya karar vermek.

b) 27 . 6 . 1963 tarihli ve 261 sayılı Kanununun 1 nci maddesiyle ihraç malları hakkında Bakanlar Kuruluna verilen yetkilerin aşağıdaki hallerde de kullanılmasına karar vermek :

1. Özel hallerde ithal ihtiyacını ikame edecek mallar hakkında,

2. Döviz geliri sağlayan hizmetler hakkında,

3. Yurt içinde yabancı turistlere yapılacak harcamalar hakkında.

c) İhracatı engelleyici tatbikatı bertaraf etmek ve teşvik edici tedbirler almak.

MADDE 5. — Kalkınma plânı ve yıllık programlara göre şehirleşmenin gelişmesini tanzim amacıyla belediyelere yardım yapmak. Hızlı sanayileşme ortamı olan ve bunun yükünü taşıyan mahallî idarelerin alt yapı yatırımlarının plânlanması ve yapılmasını sağlamak. Gerekti-

Hükümetin teklifi

Çeşitli hükümler

MADDE 5. — 6224 sayılı Yabancı sermayeyi teşvik Kanununun 8 nci maddesinin (a) bendi ile kurulmuş olan komite kaldırılmıştır. Kanunun bu komiteye vermiş olduğu görevleri Devlet Plânlama Merkez Teşkilâtı ifa eder.

6224 sayılı Yabancı sermayeyi teşvik Kanununun 8 nci maddesinin (b) bendinde zikredilen itiraz mercii Yüksek Plânlama Kuruludur.

MADDE 6. — Kalkınma Plânı ve yıllık programlarda öngörülen kanun tasarıları ile mevcut mevzuatta plânın uygulanmasını güçleştiren hükümlerin tadiline ait tasarılar Yasama Meclislerinde öncelikle ve aralıksız görüşülür.

Millet Meclisi Bütçe ve Plân Komisyonunun değişikliği

Çeşitli hükümler

ğinde müstakbel gelişme sahaları için arsa istimlak etmek Buralarda alt yapı tesisleri yaptırmak. Bu arsaları tesbit edilecek usullere göre ilgililere devretmek.

MADDE 6. — Tasarının 5 nci maddesi 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Kalkınma Plânının tatbikatı ile ilgili olarak Yüksek Plânlama Kurulunca teklif olunan ve Bakanlar Kurulunca önemli olduğu kararlaştırılan görevlere müktesep maaş ve hizmet süresini dikkate almaksızın atanmalar yapılabilir.

Bu atanmada görevliye, tâyin edildiği kadronun maaşı mütesep hak teşkil etmeksizin ödenir.

MADDE 8. — Bu kanunun uygulanması ile ilgili geçici görevlerin ifasında Bakanlar Kurulu mukaveleli personel istihdamına yekkildir.

30 . 9 . 1960 tarihli ve 91 sayılı Kanunun 19, 12 . 10 . 1960 tarihli ve 99 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddeleri bu görevlerde istihdam edilecekler hakkında da uygulanır.

Bu görevlerin ifası ile ilgili personel, yönetim ve sair giderleri karşılamak üzere her yıl Devlet Plânlama Teşkilâtı bütçesine gerekli ödenek konur.

MADDE 9. — Bu kanun gereğince yapılan kamulaştırmalarda 6830 sayılı İstimlak Kanununun 23 ncü maddesi uygulanmaz.

MADDE 10. — Tasarının 6 ncı maddesi 10 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

MADDE 7. — Bu kanunun uygulanması ile ilgili esasların tesbiti, sorumlu mercilerin tâ-yini ve bunların değiştirilmesi Yüksek Plân-lama Kurulunun teklifi ve Bakanlar Kurulu-nun kararı ile yapılır.

MADDE 8. — Bu kanunun 4 nü maddesi-nin (a), (b), (c), ve (e); 5 nci maddesinin (b) ve (c) bendlerinde verilen salâhiyete isti-naden çıkarılan Bakanlar Kurulu kararları Resmî Gazetede ilânı mütaakıp derhal yürür-lüğe girer. Ancak bu kararların üç ay içinde Yasama Meclislerinin tasvibine arz olunması şarttır.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının yürürlük süresi içinde uygulanır.

MADDE 10. — Bu kanunun yasama organ-larıyla ilgili hükümlerini Yasama Meclisleri ve diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

27 . 5 . 1967

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>S. Öztürk</i>
Devlet Bakanı <i>H. Atabeyli</i>	Devlet Bakanı <i>K. Ocak</i>
Devlet Bakanı <i>S. T. Müftüoğlu</i>	Adalet Bakanı <i>H. Dinçer</i>
Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Sükan</i>
Dışişleri Bakanı V. <i>F. Sükan</i>	Maliye Bakanı <i>C. Bilgehan</i>

Millet Meclisi Bütçe ve Plân
Komisyonunun değişikliği

MADDE 11. — Tasarının 7 nci maddesi 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Bu kanunun 3 nü maddesi-nin a, b, c, ve e; 4 nü maddesinin b, ve e bend-lerinde verilen yetkiye dayanılarak çıkarılan Bakanlar Kurulu kararları Resmî Gazetede ya-yımlandıkları tarihte yürürlüğe girer. Ancak bu kararlar Yasama Meclisinin tasvibine su-nulmak üzere derhal Büyük Millet Meclisi Baş-kanlığına tevdi olunur.

Diğer kanunların bu kanuna muhalif hü-kümleri bu kanunun yürürlük süresi içinde uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun 8 nci mad-desinin gerektirdiği masraflar 1967 malî yılı Devlet Plânlama Teşkilâtı bütçesinin ilgili ter-tiplerinden karşılanır.

MADDE 13. — Tasarının 9 ncu maddesi 13 nü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 10 ncu maddesi 14 nü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Ertan</i>	Bayındırlık Bakanı <i>O. Alp</i>
Ticaret Bakanı <i>A. Türkel</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>V. Â. Özkan</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>İ. Tekin</i>	Tarım Bakanı <i>B. Dağdaş</i>
Ulaştırma Bakanı <i>S. Bilgiç</i>	Çalışma Bakanı
Sanayi Bakanı <i>M. Turgut</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>R. Sezgin</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Kürşad</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>H. Menteşeoğlu</i>
	Köy İşleri Bakanı <i>T. Toker</i>